

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«28» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ**

**ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА СПЕЦІАЛІСТЮ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО
ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА**

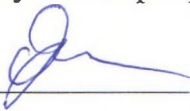
Розглянута на засіданні
Приймальної комісії
«28» березня 2024 р.
Протокол № 5

Суми – 2024

Програма вступного іспиту – для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво для іноземців та осіб без громадянства.

Ухвалена на засіданні кафедри хореографії та музичного мистецтва
«12» березня 2024 р., протокол № 13

Завідувач кафедри хореографії та музичного мистецтва

 Ольга ЄРЕМЕНКО

Голова комісії

 Наталія ФОЛОМСЄВА

ПРОГРАМА
вступного іспиту
для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої
освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво
для іноземців та осіб без громадянства

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На навчання за спеціальністю 025 Музичне мистецтво на другому (магістерському) рівні освіти, приймаються особи, які мають відповідну фахову підготовку та диплом «бакалавра», «спеціаліста» або «магістра».

За змістом та формами перевірки фахових компетенцій абітурієнта вимоги вступного іспиту до магістратури на спеціальність «Музичне мистецтво» корелюють із вимогами до фахових компетенцій випускників освітнього ступеня «бакалавр» та «спеціаліст» вищих мистецьких навчальних закладів.

Вступний іспит має на меті визначення рівня фахової підготовки абітурієнта в галузі музичного мистецтва.

За необхідністю абітурієнту надається можливість **виконання музичних творів з концертмейстером**. Заявка та нотний матеріал подаються абітурієнтом особисто у приймальну комісію закладу вищої освіти до початку вступних випробувань.

Вступний іспит для вступу на навчання за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (магістр) оцінюється за **200-бальною** шкалою. Вступне випробування складається усно і проводиться протягом одного дня, визначеного Приймальною комісією, та одним складом фахової атестаційної комісії.

Результат абітурієнта до 100 балів – не склав, 100 балів і вище – склав.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
(ІНСТРУМЕНТАЛІСТИ)

Програма з фаху (фортепіано, струнні, народні та духові інструменти) повинна включати твори різних культурно-історичних епох, мистецьких напрямків, музичних жанрів. На вступному іспиті виконуються напам'ять три твори.

Фортепіано:

- поліфонічний твір (прелюдія та fuga, твір сюїтної форми тощо):

- твір великої форми (I або II та III частини сонати, варіації, рондо, концерт тощо);
- концертна п'єса (балада, полонез, фантазія, скерцо, рапсодія тощо) або етюд.

Як поліфонічний твір можуть бути виконані: прелюдія та fuga (Й.С. Бах, М. Скорик і т.п.), сюїта (алеманда, куранта, сарабанда, жига), партита.

Як твір великої форми можуть виконуватися I або II та III частини сонати (Й. Гайдн, В.-А. Моцарт, Л. ван Бетховен, Ф. Шуберт), концертіно, концерт, рондо.

Як віртуозний твір може бути виконаний твір середнього чи підвищеного рівня складності (балада, полонез, фантазія, скерцо, рапсодія тощо) або етюд (Ф. Ліст, Ф. Шопен).

Народні інструменти (баян, акордеон, бандура, домра, гітара)

- поліфонічний твір або твір старовинної форми;
- твір крупної форми (I або II-III частини сонати, концерту, тощо);
- оригінальний твір або віртуозна п'єса; для бандуристів – вокальний твір (пісня, дума, романс).

Струнні інструменти (скрипка, альт, віолончель, контрабас)

- дві контрастні частини з сонат, партит, сюїт (соло);
- перша або друга та третя частини концерту або сонати;

Духові та ударні інструменти (флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон, валторна, труба, тромбон, ударні):

- твір крупної форми (I або II-III частини концерту, сонати, тощо);
- дві різнохарактерні п'єси.

На вступному випробуванні оцінюється якість виконавської інтерпретації музичного твору, відповідність інтерпретації жанровій та стилевій естетиці, володіння технікою звуковидобування та тембровою палітрою музичного інструменту, доцільність динаміки та артикуляції, виразність фразування, координація музично-ігрових рухів та рівень технічної майстерності, наявність метро-ритмічного контролю, виконавська індивідуальність, артистизм виконання. На етапі перевірки музично-інструментальної компетентності абітурієнта враховується складність індивідуальної екзаменаційної програми та її відповідність рівню музичної освіти вступника.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки інструменталістів:

176-200 балів – якісна виконавська інтерпретація музичних творів; яскраве, бездоганне виконання, в якому максимально розкритий художній образ та доцільно використано всі засоби музичної виразності; майстерне володіння

інструментом, впевнене знання програми; жанрово-стильова відповідність виконання; емоційність та виконавська воля.

157-175 балів – якісна виконавська інтерпретація музичних творів, виконання переконливе у стилістичному та технічному відношенні, але містить у собі помилки текстового характеру (випадкові зупинки або виправлення).

141-156 бал – коректно відтворений текст, але виконанню не вистачає драматургічної переконливості, форма організована поверхово, є окремі технічні або стильові недоліки.

114-140 бали – недоліки технічного та художнього характеру впливають на сприйняття музичного твору, віртуозні можливості обмежені; виконання містить помилки тексту та виправлення; звукофарбовий спектр небагатий, брудна педаль.

100-113 бали – наявність досить суттєвих недоліків у музично-інструментальній підготовці, у виконанні прослідковується лише елементарні професійні навички; слабка знання музичного тексту, значні помилки, виправлення та зупинки.

50-99 балів – наявність граматичних та стилістичних помилок, недостатня координація та слабкий слуховий контроль, недбалість виконавської інтерпретації.

0-49 балів – неспроможність виконання творів напам'ять у повному обсязі, відсутність елементарних навичок звуковедення, розуміння музичного змісту, емоційна та м'язова скутість.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ (ЕСТРАДНІ СПІВАКИ)

Вступний іспит (естрадний спів) має на меті визначення рівня загальної теоретичної та практичної підготовки вступника як майбутнього магістра музичного мистецтва. Вступний іспит складається усно.

Вступний іспит з фаху має на меті визначення рівня вокальної компетентності вступника. Абітурієнт повинен виконати напам'ять чотири твори різних мистецьких напрямків та стилів (поп, рок, фанк, джаз, фольк, етно тощо). Твори (окрім а capella) виконуються у супроводі фонограми «мінус-1» (без основної партії), яка може містити партію бек – вокалу, яка не має дублювати основну партію (відсутність у пісні музичного тексту з double – вокалом). Можливим є використання click - track та loop-track.

Перший твір – виконання пісні без супроводу (a capella): народна пісня або її обробка. Приблизна складність – «Стоїть явір над водою», «Чом ти не прийшов», «Ой, під вишнею, під черешнею», В. Заремба «Дивлюсь я на небо»; В. Косенко «Взяв би я бандуру».

Другий твір – народна пісня у сучасній обробці під фонограму «мінус-1». Приблизна складність – «Ой верше мій верше», «Била мене мати», «Ой у гаю при Дунаю», «Ой, у вишневому саду», «Ой, чий то кінь стоїть»; «Ой, я знаю, що гріх маю» (обр. М. Стецюна).

Третій твір – українська естрадна пісня під фонограму «мінус-1». Приблизна складність – «Україна – це ти» (муз. Тіни Кароль, сл. М. Бровченка та Тіни Кароль); «Червона рута» (муз. і сл. В. Івасюка); «Заспіваймо пісню за Україну» (муз. і сл. О. Пономарьова), «Скрипка грає» (муз. І. Поклада, сл. Ю. Рибчинського); «Водограй» (муз. і сл. В. Івасюка), «Гай, зелений гай» (муз. О. Злотника, сл. Ю. Рибчинського); «Я піду в далекі гори» (муз. і сл. В. Івасюка); «Тече вода» (муз. І. Поклада, сл. Ю. Рибчинського); «Мій рідний край» (муз. і сл. М. Мозгового); «Зелен клен» (муз. І. Поклада, сл. Ю. Рибчинського).

Четвертий твір – світовий хіт під фонограму «мінус-1» мовою оригіналу. Орієнтовна складність: «Mademoiselle chante le Blues» (D. Barbelivien - B. Medni - P. Kaas); «Broken vow» (муз. і сл. Lara Fabian); «Venus» (з реп. The Shoking Blue); «Memory» (муз. і сл. A. L. Webber); «Show must go on» (з реп. Queen); «Shape Of My Heart» (з реп. Sting); «I Will Survive» (D. Fekaris - E. Perren - D. Ross); «Feeling Good» (з реп. Muse); «Adagio» (муз. T. Albinoni, сл. L. Fabian); «Hello» (муз. і сл. Adele Adkins); «You know I'm no good» (муз. і сл. Amy Winehouse); «Oops, I did it again» (муз. і сл. Max Martin & Rami); «Shallow» (Муз. і сл. M. Ronson, A.W. Blakemore, A. Rossomando. «Hello» (муз. і сл. Beyonce); Always remember us this way (муз. і сл. Lady Gaga, N. Hemby, H. Lindsey, L. McKenna);

Фонограми учасників фахового вступного випробування подаються до конкурсної комісії на прослуховування на USB-Flash накопичувачах не пізніше, ніж за годину до початку творчого конкурсу. На фонограмах не допускається double – вокал.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки естрадних співаків

175-200 балів – переконлива інтерпретація творів, виразність виконання, інтонаційна чистота, індивідуальність особистості виконавця; створення драматургії сценічного виконання твору, високий художній рівень виконання творів, розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів); синтетичний сценічний образ, який відповідає характеру музичного твору,

виконання артистичне, компетентне володіння мікрофоном, використання мікрофону для посилення динаміки та художнього наповнення творів.

150-174 балів – високий художній рівень виконання, повне розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних прийомів, допущення деяких штрихових неточностей); сценічний образ не повною мірою відповідає музичним творам, досконале володіння мікрофоном.

125-149 балів – середній художній рівень виконання творів, інтерпретація творів не завжди переконлива, неповне розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні різних технічних прийомів, допущення суттєвих динамічних та штрихових неточностей); сценічний образ створено з помилками у реалізації, недосконале володіння мікрофоном.

100-124 балів – художній рівень виконання нижче середнього, задовільне розкриття вокальної природності голосу (гнучкості, легкості у виконанні прийомів, допущення деяких технічних, динамічних та штрихових неточностей); наявні всі складові сценічного образу, однак припускаються суттєві помилки, тому він не відповідає музичним творам, які виконуються, невпевнене володіння мікрофоном.

75-99 балів – задовільний художній рівень виконання творів, інтерпретація непереконлива, допущення окремих неточностей в передачі засобів музичної виразності; сценічний образ неповний, виконання неартистичне, наявні помилки у використанні мікрофону.

50-74 балів – незадовільний й художній рівень виконання, допущення значних неточностей в передачі засобів музичної виразності (млявість дикції); наявні деякі елементи сценічного образу, помилки у використанні мікрофону.

25-49 балів – маловиразне, інтонаційно чисте виконання творів, але з допущенням значної кількості помилок (супровід співу надто голосним акомпанементом, форсований звук, темпові, ритмічні неточності, поверхове відтворення музичного образу твору); наявні лише окремі елементи сценічного образу, суттєві помилки у використанні мікрофона.

0-24 балів – інтонаційно нечисте виконання творів, відсутність ладового відчуття, недовиконання твору до кінця або немотивована зупинка; неякісна координація подиху, відсутність сценічного образу, фрагментарне використання мікрофону під час виконання.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ (ЗВУКОРЕЖИСЕРИ ЕСТРАДНИХ КОНЦЕРТНИХ ЗАХОДІВ)

Абітурієнти, які планують здобути кваліфікацію звукорежисера, мають бути наділеними здібностями до музично-образного мислення, демонструвати логіку та художню аргументованість викладу власних думок, вміння передати свої думки та почуття за допомогою розмаїття звукових барв та прийомів звукорежисури.

У процесі усного опитування абітурієнти повинні продемонструвати теоретичні знання базового курсу гармонії та практичні навички з сольфеджіо відповідно програмних вимог музичних шкіл.

Абітурієнт повинен бути здатним:

- 1) визначати загальні зміни у частотному спектрі звуку;
- 2) усно будувати лади, інтервали, тризвуки, сольфеджувати лади, та тризвуки;
- 3) грати на фортепіано тризвуки та їх обернення;
- 4) визначати на слух нескладні гармонічні послідовності
- 5) визначати технології звукорежисури, які використані у звукозаписі.

Абітурієнт повинен:

- визначити мажорний та мінорний лади, кількість одночасно зіграних на фортепіано звуків, визначити напрям методичного руху (вгору, вниз), відтворити запропонований екзаменатором ритмічний малюнок та проінтонувати запропоновану мелодію;
- проінтонувати лади народної музики; інтервали (діатонічні та характерні); тризвуки (мажорні, мінорні, зменшені, збільшені) та їх обернення;
- просольфеджувати з листа нескладний одноголосний приклад;
- визначити на слух: окремі акорди та лади, гармонічні послідовності;
- продемонструвати наявність музично-ритмічних даних та знання елементарної музичної грамоти під час виконання відповідних завдань, визначених комісією
- визначати на слух прийоми, які використані у процесі звукорежисури.

За наявності звукозаписів, здійснених абітурієнтом, вони подаються випробування подаються до конкурсної комісії на прослуховування на USB-Flash накопичувачах не пізніше, ніж за годину до початку творчого конкурсу.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки звукорежисерів естрадних концертних заходів:

- 175-200 балів** – високий рівень музично-звукової пам'яті; правильна побудова ладів, інтервалів, акордів та чистота їх інтонування; бездоганне сольфеджування музичного прикладу з листа; безпомилкове визначення на слух акордів та акордових послідовностей; безпомилковий гармонічний аналіз;
- 150-174 балів** – правильна побудова ладів, інтервалів, акордів та чистота їх інтонування; невеликі помилки у сольфеджуванні музичного прикладу з

листа; безпомилкове визначення на слух окремих акордів, але допущення несуттєвих помилок у визначенні акордових послідовностей. Правильно виконаний гармонічний аналіз;

125-149 балів – безпомилкова побудова ладів, інтервалів або акордів та чистота їх інтонування; допущення невеликих інтонаційних або ритмічних помилок у сольфеджуванні музичного прикладу з листа; безпомилкове визначення на слух окремих акордів, але допущення несуттєвих помилок у визначенні акордових послідовностей. Грамотне виконання гармонічного аналізу;

100-124 балів – правильна побудова ладів, інтервалів або акордів, невеликі погрішності в їх інтонуванні; допущення інтонаційних та ритмічних помилок у сольфеджуванні музичного прикладу з листа; допущення невеликої кількості помилок у визначенні на слух акордових послідовностей. Виконання гармонічного аналізу з невеликою кількістю помилок;

75-99 балів – допущення помилок при побудові інтервалів або акордів, похибки в їх інтонуванні; значна кількість інтонаційних та ритмічних помилок у сольфеджуванні музичного прикладу з листа; значні помилки у визначенні на слух акордових послідовностей. Виконання гармонічного аналізу зі значною кількістю помилок;

50-74 балів – наявність значної кількості грубих помилок під час побудови інтервалів або акордів; суттєві недоліки у сольфеджуванні з листа (інтонаційна фальш, відсутність ладового чуття та ритмічні помилки). Значна кількість помилок під час слухового аналізу. Не зроблений гармонічний аналіз твору;

25-49 балів – неповна сформованість елементарних теоретичних знань та навичок, критичні помилки у побудові запропонованих інтервалів, акордів, ладів; фальшиве та неритмічне виконання номеру з листа, допущення грубих помилок під час слухового аналізу; відсутність навичок гармонічного аналізу;

0-24 балів – відсутність елементарних теоретичних знань та навичок, неспроможність абітурієнта правильно побудувати запропоновані інтервали, акорди, лади; неможливість виконання номеру з листа допущення грубих помилок під час слухового аналізу; відсутність навичок гармонічного аналізу.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ (СПІВАКИ)

Вступний іспит (спів) має на меті визначення рівня загальної теоретичної та практичної підготовки вступника як майбутнього магістра музичного мистецтва. Вступний іспит складається усно.

Вступний іспит з фаху має на меті визначення рівня вокальної компетентності вступника.

Вокальна програма абітурієнта індивідуалізована за змістом. Вона повинна містити у собі твори різних культурно-історичних епох, мистецьких напрямів, музичних жанрів та узгоджуватися з рівнем музичної освіти вступника.

На вступному іспиті абітурієнт повинен виконати напам'ять чотири вокальні твори у супроводі концертмейстера або «a capella»:

1. Концертний вокаліз.
2. Старовинна арія композиторів XVI – XVIII ст.
3. Твір західних композиторів XIX – XX ст.
4. Твір українських композиторів.

Рекомендований репертуар

Арії старовинних майстрів для високого голосу

Аббатіні Д. Арії з кантат.
Балларіні. S'io più filli.
Базані. Lascia che torni.
Бонончіні Н. Арії.
Вівальді А. «Vieni»; арії з «Глорії».
Гендель Г. Арії.
Глюк К. Арія Амура з опери «Орфей та Еврідіка». Арії.
Джордані А. Арії.
Дуранте Н. Арії.
Кальдара А. Арії з кантат та ораторій.
Каччіні Д. Арії.
Ланчіані. Gran pena amor lontane.
Россі. Io che sin hor le pianta. Fate qual che volete.
Саррі Д. Арія з ораторії «Покинута Дидона».
Страделла О. Арія з опери «Аджилея».
Честі Ф. Арієта «Se ben che mi Saettana». Арії з ораторій.

Арії старовинних майстрів для середнього голосу

Гендель Г. Арія Амастри з опери «Ксеркс». Арія Давіда з ораторії «Саул».
Арія Матильди з опери «Оттон». Арія Оттона з опери «Оттон».
Речитатив та арія Медеї з опери «Тезей». Арії з ораторій «Ісус Навін», «Ієвфай», «Іуда Маккавей», «Самсон», «Месія».
Джордано. Caro mio ben.
Дуранте. Vergin tutto amor.
Кавальєрі. Monologo del tempo.
Кальдара. Selve amici.
Каріссімі. Vittoria, mio core.
Каччині Дж. Ave Maria. Bella rose purpurine. Udite amanti.

Монтеверді К. Di misera Regina. Lascatemi morir.
Пері. Nel puro ardor.
Скарлаті А. Gia sole dal Gange.
Страделла. Sento nel core.

Арії старовинних майстрів для низького голосу

Дуранте. Danza, danza fanciulla.
Каваллі. Son ancor pargoletta.
Каччині. Amarilli. Occhi immortali.
Легренці. Che fiero costume.
Монтеверді К. Illustratevi o cieli.
Пері Я. Giote al canto mio.
Ронтані. Caldi sospiri.
Россі. Vado ben spesso cangiando loco.
Скарлатті А. O cessate di pigarmi. Toglietti la vita ancor.
Страделла. Se nel ben sempre incostante.
Фрескобальді. Sonetto spirituale (Maddalene).

Твори західних композиторів

Альбеніс Н. Вірші Беккера.
Дворжак А. Циганські пісні. Біблейські пісні. Пісні кохання.
Массне Ж. Романси.
Мендельсон Ф. «Баркарола».
Моцарт В. «Вечірня пісня».
Равель М. «Хабанера».
Респігі О. «Діалог». «Снігопад». «Туман».
Фалья М. Романси та пісні.
Шоссон В. «Метелики». «Колібри».
Штраус Р. «Завтра».
Шуман Р. «Валтасар». «Солдат».

Твори українських композиторів

Гайдамака В. Айстри. Скажи мені.
Губаренко М. Романси.
Дремлюга Н. На білу гречку впали роси. О, горе, горе серцю. Про серця таємниці.
Колодуб Л. Романси.
Кос-Анатольский А. Я лиш про тебе мрію.
Косенко М. Вони стояли мовчки.
Лисенко М. Айстри. Безмежнеє поле. Не забудь юних днів. Нічого, нічого. Ой, одна я, одна. Ой, по горі ромен цвіте. Твої очі, як море. Смутної провесни. Як би мені, мамо, намисто.
Майборода Г. Айстри. Не сумуй.
Надененко Ф. «Без вас хочу сказати вам много». Де бувала, де ходила. Чого з'являєшся мені у сні.

Степовий М. Не грай. Ноктюрн. Розвійтеся з вітром. Степ.
Шамо І. Ой, стрічечка до стрічечки. Така її доля. Чого мені тяжко.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки співаків

- 175-200 балів** — абітурієнт продемонстрував високий рівень вокально-технічних та виконавських можливостей свого співацького голосу, створив переконливу інтерпретацію творів високої технічної складності, проявив достатній рівень художньо-емоційного донесення музичного матеріалу, виразність виконання, інтонаційну чистоту; Виконання артистичне, переконливе; проявляється індивідуальність особистості виконавця.
- 150-174 балів** — абітурієнт продемонстрував достатній художній та технічний рівень володіння певними компонентами музично-виконавського мислення, добре розкрив технічні та виражальні якості свого голосу (гнучкість, володіння різними видами звуковедення, чистоту інтонування легкість у виконанні різних технічних, динамічних прийомів.) Виконання вокальних творів достатньої технічної складності відбулося з усвідомленням стилістики музичного твору, на середньому рівні художньо-емоційного прояву в процесі виконання.
- 125-149 балів** — абітурієнт продемонстрував середній художній та технічний рівень виконання. Інтерпретація деяких творів була недостатньо переконливою, спостерігалось недосконале розкриття вокальних якостей голосу. Виявлені показники вад звукоутворення. Абітурієнт припустився стильової невідповідності у виконанні. Недостатній художньо-емоційний прояв у виконанні програми. Недостатньо широка художньо-образна та стильова різноманітність програми.
- 100-124 балів** — абітурієнт продемонстрував художньо-технічний рівень виконання нижче середнього; інтерпретація вокальних творів була непереконливою. Був відсутній характер та творчо-виконавська ініціатива у виконанні. Посередній рівень технічного розвитку голосу(м'язові затиски, обмежений діапазон, недоліки звуковедення). Абітурієнт задовільно розкрив вокальні якості і набуті технічні навички виконання (наявність вад голосу, деяких технічних помилок). Стильова невідповідність виконання, недостатня емоційність.
- 75-99 балів** — абітурієнт продемонстрував задовільний технічний рівень виконання творів, інтерпретація творів була непереконливою, допущено окремі недоліки у засобах музичної виразності. Спостерігались недоліки і вади в технічному розвитку голосу абітурієнта (м'язові затиски, обмежений діапазон, недоліки інтонування вокального твору та вади звуковедення). Недостатня технічна складність програми, стильова невідповідність, не емоційність виконання.

50-74 балів — абітурієнт виявив посередній технічний рівень виконання. Допущено значних технічних недоліків у розвитку співацького голосу абітурієнта. (затиск верхньої ділянки діапазону, неякісне звукоутворення в центрі діапазону, не чіткі голосні та дефекти приголосних в співі), нелогічне використання засобів музичної виразності (м'якість дикції відсутність динаміки виконання, відсутність відчуття стилістики, не емоційність, та ін.). Абітурієнт припустився стилістичних невідповідностей, не відтворив музичної форми, продемонстрував обмежений арсенал засобів виконавської виразності.

25-49 балів — абітурієнт не продемонстрував достатній технічний рівень вокального виконавства, допустив суттєві помилки у виконанні програми. Маловиразне, інтонаційно не чисте виконання творів, допущено ряд технічних помилок (форсований звук, темпові, ритмічні недоліки, поверхнєве відтворення музичного образу твору); наявні лише окремі вокально-технічні елементи сценічного виконавства.

0-24 балів — абітурієнт виконав програму на низькому технічному рівні, припустився суттєвих стилістичних помилок, не відтворив музичної форми, допустив значні метро ритмічні, інтонаційні, динамічні, штрихові помилки. інтонаційно нечисте виконання творів, відсутність ладового відчуття, недовиконання твору до кінця або немотивована зупинка; неякісна координація подиху, відсутність сценічного образу, слабо виражені голосові дані, не досконала вокально-технічна база.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ (ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МУЗИКИ)

Вступний іспит має на меті визначення рівня знань з музично-теоретичних дисциплін, які є базовими для професійної діяльності викладача вищих мистецьких навчальних закладів.

На вступному іспиті абітурієнт повинен:

- зробити гармонічний аналіз уривку з музичного твору;
- проаналізувати нескладний твір (визначити стильові особливості, композиційну форму, головні засоби виразності, особливості драматургії);
- надати загальну характеристику творчості композитора в загальнокультурному контексті епохи;
- охарактеризувати особливості головних стилів, напрямків та течій у художній культурі.

Для цілісного музичного аналізу можуть бути запропоновані фортепіанні та вокальні твори композиторів різних національних шкіл (наприклад, будь-яка частина однієї з сонат В. Моцарта, Л. Бетховена,

Ф. Шуберта, одна з фортепіанних п'єс М. Лисенка, Ф. Шопена, Ф. Шуберта, один з романсів Р. Шумана, К. Стеценка).

Для гармонічного аналізу пропонується твір у формі періоду або фрагмент твору у складній формі з використанням септакордів, акордів подвійної домінанти, ладової альтерації, мажоро-мінорної системи, відхилень та модуляцій Ф. Шуберт «Серенада», Е. Гріг «Ранок»).

З всесвітньої історії музики абітурієнт повинен охарактеризувати творчість композитора, враховуючи соціокультурний контекст, розкрити головні риси творчого стилю, перелічити жанри, в яких він працював, визначити роль композитора у розвитку національної школи.

На етапі перевірки знань абітурієнта враховуються:

- базові знання з гармонії;
- теоретичні знання та володіння навичками цілісного аналізу музичних творів, аргументоване розкриття художнього образу;
- володіння фактологічним матеріалом з історії музики;
- вміння логічно та структуровано викладати відповідь, співставляти різні явища культури та робити узагальнення;
- знання музичного матеріалу.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки музикознавців:

175-200 балів – високий рівень теоретичної підготовки з гармонії та аналізу музичних форм, професійно виконаний цілісний аналіз музичного твору (характеристика гармонічного стилю, безпомилкове виконання гармонічного аналізу, визначення композиційно-драматургічних особливостей твору, повна характеристика засобів виразності та розкриття художнього образу), глибокі знання з історії музики (багатогранна характеристика епохи, її культурних надбань, процесів, які відбувалися у мистецькому житті певної доби; осмислення історії розвитку того чи іншого музичного жанру; визначення ролі композитора у розвитку національної музичної культури, знання хронології), структурованість та логічність відповіді. Бездоганне знання музичного матеріалу.

150-174 балів – високий рівень теоретичної підготовки з гармонії (стильова характеристика гармонічної мови, вірне визначення складних гармонічних вертикалей, тонального плану, складної модуляційної схеми) та аналізу музичних форм (володіння методом цілісного аналізу, правильне визначення форми твору, характеристика засобів виразності та розкриття художнього образу); повна та логічна відповідь на питання з історичного курсу з допущенням незначних хронологічних помилок. Знання окремих музичних тем творів.

- 125-149 балів** – високий рівень теоретичної підготовки з гармонії (визначення гармонічних вертикалей, тонального плану, модуляційної схеми твору, але неспроможність узагальнити результати аналізу і надати стильову характеристику твору); володіння методом цілісного аналізу, правильне визначення форми твору, характеристика засобів виразності та розкриття художнього образу; повна та логічна відповідь на питання історичного курсу з незначними хронологічними помилками. Неповне визначення музичних тем.
- 100-124 бали** – достатньо високий рівень знань з гармонії, але допущення незначних помилок при функціональному визначенні складних гармонічних вертикалей або несуттєві помилки при визначенні музичного аналізу твору. Якісно зроблений аналіз музичної форми твору, але недостатньо охарактеризовано його засоби виразності та драматургічні особливості. Недостатньо повна відповідь на питання з історії музики (недостатня характеристика конкретного музичного твору або жанру, помилки при визначенні музичних тем).
- 75-99 балів** – невисокий рівень знань з гармонії, допущення помилок при визначенні гармонічних вертикалей та особливостей гармонічного плану твору або його фрагменту. Правильне визначення музичної форми, але дуже стисла характеристика засобів виразності, недостатнє розкриття художнього образу. Відповідь з історії музики дуже стисла і невпевнена, з допущенням суттєвих помилок.
- 50-74 балів** – суттєві помилки при гармонічному аналізі; слабе володіння методом цілісного аналізу; слабе володіння матеріалом з історії музики, неструктурована та невпевнена відповідь, слабе знання музичної хронології, історії розвитку жанрів, допущення суттєвих помилок при визначенні музичних тем.
- 25-49 балів** – слабкі базові знання з гармонії, допущення грубих помилок у визначенні гармонічних функцій та модуляційного плану твору; помилки у визначенні форми твору, відсутність навичок цілісного аналізу; відповідь з історії музики містить суттєві помилки.
- 0-24 бали** – відсутність базових знань з гармонії, неспроможність визначити форму твору та охарактеризувати використані засоби виразності, неструктурованість відповіді з історії музики, відсутність знань з історії розвитку жанрів та форм.

ВИМОГИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

(ХОРОВІ ДИРИГЕНТИ)

Вступний іспит має на меті визначити рівень практичної та теоретико-методичної підготовки абітурієнта як важливої складової професійної

діяльності майбутнього викладача хорових дисциплін, диригента хору у вищих навчальних закладах.

На вступному іспиті виконуються напам'ять два твори.

Диригування:

- твір а cappella;
- твір великої форми (сцена із опери, частина з твору кантатно-ораторіального жанру);
- гра партитури а cappella напам'ять на фортепіано і спів хорових партій.

Усна відповідь:

- музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз партитури а cappella;
- опитування з гармонії та сольфеджіо.

Шкала та критерії оцінювання фахової підготовки хорових диригентів:

175-200 балів – яскрава виконавська інтерпретація хорових творів; повною мірою розкритий художній образ, переконливо побудована виконавська концепція хорових творів. Вміло використані виразні можливості диригентського апарату. Абітурієнт демонструє майстерне володіння мануальною технікою, впевнене знання програми; жанрово-стильова відповідність виконання; емоційність та виконавська воля, бездоганне виконання партитури на фортепіано і спів хорових партій.

150-174 балів – якісна виконавська інтерпретація музичних творів; виконання переконливе в стилістичному та технічному відношенні, але містить в собі незначні помилки текстового характеру при грі партитури на фортепіано (випадкові зупинки або виправлення).

125-149 балів – абітурієнт демонструє досить якісне знання хорових творів, але виконанню не вистачає драматургічної переконливості; гра партитури на фортепіано і спів партій має текстові неточності. Диригентська воля та творча ініціатива виявляються не повною мірою.

100-124 балів – Знання хорових творів не тверде; в диригуванні присутні недоліки технічного (скуті рухи рук) та художнього характеру досить помітні та впливають на загальне враження; виконання містить несумісність рухів рук з ілюстрацією партитури твору на фортепіано.

75-99 балів – наявність досить суттєвих недоліків диригентсько-технічній підготовці; у виконанні прослідковується лише елементарні професійні навички; слабе знання музичного тексту, значні помилки. Абітурієнт допускає значні помилки під час гри партитури на фортепіано та співу хорових партій.

50-74 балів – неспроможність виконання творів напам'ять у повному обсязі; відсутність елементарних навичок мануальної техніки, розуміння музичного

змісту; емоційна та м'язова скутість. Неможливість зіграти партитуру на фортепіано та проспівати хорові партії до кінця.

0-49 балів – неспроможність виконання творів напам'ять у повному обсязі, відсутність елементарних диригентських навичок, розуміння музичного змісту, емоційна та м'язова скутість. Виконання партитури на фортепіано та спів партій неможливі.

Література:

1. Антонюк А. Постановка голосу: *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Українська ідея, 2000. 199 с.
2. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: Монографія. Видання друге, перероблене і доповнене. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
3. Базиликут Б.О. Орфоепія в співі: *Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 126 с.
4. Бенч О.Г., Шокало О.Г. Український хоровий спів. Київ: Український світ, 2002. 440 с.
5. Біляєва Н. В. Диригентський жест: знак, символ, смисл. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2018. Вип. 48, С. 25-36.
6. Булда М. В. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство : дис. канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Харків, 2007. 270 с.
7. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано): *навчально-методичний посібник*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 100 с.
8. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. Київ: КНМАУ, 2003. 199 с.
9. Головань Т.К. Формування навичок основ техніки диригування у студентів-початківців. *Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 12.
10. Гончаров А.О. Неофольклористичні тенденції у баянній творчості В.Зубицького: Автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.03; НАН України. Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. Київ, 2006. 17 с.
11. Давидов М. А. Школа виконавської майстерності баяніста (акордеоніста): *посібник*. Київ: Вид-во ім. О. Телеги, 1998. 111 с.
12. Давидов М.А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста: *підручник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ, 2004. 287 с.
13. Дрожжина Н. В. Функції мікрофону у вокальному виконавстві на естраді. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: 36. наук, праць*. Харків: ХДУМ ім. Котляревського. 2005. Вип. 15. С. 77-86.
14. Коломоець О. М. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001. 167 с.
15. Кушка Я.С. Методика навчання співу: *Посібник з основ вокальної майстерності*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с.

- 16.Макарова В.А., Макарова Л.А. Феномен Глухівської співочої школи – першого вітчизняного музичного навчального закладу. *Педагогічні науки*. Суми : СДПУ, 1999. С. 101-108.
- 17.Мартинюк А. Диригування: *Навчальний посібник*. Мелітополь, 1996, 125 с.
- 18.Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа: *навчальний посібник*. Вінниця, 2006. 345 с.
- 19.Прядко О. Розвиток співацького голосу: *методичні рекомендації* для викладачів вокалу та студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. 92с.
- 20.Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки : *метод. посіб.* Тернопіль : СМП «АСТОН», 2000. 68 с.
- 21.Смирнова Т.А. Хорознавство. Харків: СДПУ, 2000. 180 с.
- 22.Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. Ч. 1: Природно-наукові теорії сольного співу. Курс лекцій. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2002. 92 с.
- 23.Стахевич О.Г. Сольний спів. Програма для дитячих музичних шкіл та шкіл мистецтв за фахом «Сольний спів». *Педагогічні науки*: Зб. наук. пр. Суми : СумДПУ, 2003. С. 481-494.
- 24.Фоломєєва Н.А. Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу. *Професійна освіта*: проблеми і перспективи. 2017. Випуск 13. Київ: ІПТО НАПН України. С. 93-98.
- 25.Шеметов П. Школа концертно-дирижерського мистецтва. Харків: Лівий берег, 2004. 302 с.
- 26.Юрко О.О. Вокальне виховання дітей та юнацтва в закладах загальної додаткової освіти: *Методичний посібник для вчителів музики загальноосвітніх шкіл, керівників вокальних гуртків, студентів диригентсько-хорових факультетів музичних та педагогічних вузів*. Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2005. 138 с.
- 27.Юцевич Ю.Є. Музика: Словник-довідник. Тернопіль: навчальна книга – Богдан. 2003 689 с.
- 28.Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 299 с.